

2017-02-17

Vår beteckning KS/2016:679
 Er referens Fi2016/04014/K

Yttrande av betänkandet Ordning och reda i välfärden, SOU 2016:78

Sammanfattning

Sigtuna kommun ser positivt på valfrihet och mångfald av utförare för att säkerställa ett brett och flexibelt utbildningsutbud för kommunens invånare. Vid en eventuell vinstbegränsning ser kommunen att det kan finnas en risk att enskilda huvudmän och privata utförare väljer att inte bedriva verksamhet i Sigtuna kommun. Det skulle kunna påverka brukarnas möjligheter till valfrihet. I de fall som eventuella privata utförare skulle välja att avsluta de avtal man har idag har med kommunen skulle den berörda verksamheten behöva övergå till kommunal regi.

Hur regelverket för aktörer i välfärden ser ut är avgörande för såväl Sigtuna kommun som övriga kommuner i riket. Det föreslagna vinsttaket skulle i ett slag dra undan mattan för välfungerande verksamheter i vår kommun. Dessa förslag får också, om de genomförs, mycket stora återverkningar för den verksamhet som kommunen själv bedriver, eftersom vi skulle bli tvungna att snabbt mobilisera för att försöka skala upp vår kommunala skola, äldreomsorg och alla de andra verksamheter som skulle beröras av förändringarna.

Bakgrund

Finansdepartementet har tagit fram betänkandet Ordning och reda i välfärden. Utredningen har haft i uppdrag att föreslå ett nytt regelverk för offentlig finansiering av privat utförda välfärdstjänster. Syftet med utredningen är att säkerställa att offentliga medel används till just den verksamhet de är avsedda för och att eventuella överskott som huvudregel ska återföras till den verksamhet där de uppstått.

Utredningen har även haft i uppdrag att analysera och se över de regelverk som i dag används när privata aktörer anförtros att utföra välfärdstjänster. Det handlar om regelverket för upphandling och lagen (2008:962) om valfrihetssystem (LOV). Översynen syftar bl.a. till att lämna förslag om hur regelverken kan förenklas och göras mer flexibla och om hur de kan ändras för att förbättra förutsättningarna för idéburna aktörer.

Vidare har det i utredningens uppdrag ingått att analysera frågor som berör öppenhet och insyn när det gäller hur offentliga medel används, prövning av de privata aktörernas ägare och ledning samt tillfälliga boenden för asylsökanden.

Utredningen kommer i sitt slutbetänkande, som avses att lämnas i maj 2017, återkomma till de frågor i direktiven som inte behandlas i detta betänkande.

Synpunkter

Debatten om valfrihet och konkurrens inom gemensamt finansierad verksamhet bör ha två centrala utgångspunkter.

För det första finns det ett egenvärde i att villkoren är långsiktiga och lika för alla utförare. Vården av äldre och utbildningen av barn och ungdomar kräver för att den ska bli bra långsiktigt relationer och kontinuitet i verksamheterna. Offentliga verksamheter och privata företag måste kunna planera långsiktigt. Om detta ska gälla, då är det en klar fördel om en så bred politisk majoritet som möjligt står bakom beslut om villkor.

För det andra menar kommunen att utgångspunkten måste vara att alla som verkar inom den gemensamt finansierade verksamheten underställs samma högt ställda kvalitetskrav. Om detta finns en bred politisk enighet. För detta krävs ökad transparens genom relevanta uppföljningssystem för kvalitet, verksamhet och ekonomi. Det är viktigt att det blir möjligt att följa hur pengarna används på alla nivåer, även den lokala enheten. Självfallet ska detta gälla all verksamhet, offentlig som privat. Genom att ställa höga kvalitetskrav samt ha en väl genomtänkt kvalitetsuppföljning minskar behovet av begränsning av vinstuttag.

Att tillståndspröva all verksamhet inom välfärdssektorn är bra men vi ser en risk att det ökade ansvaret för tillståndsprövning och tillsyn förlänger de redan långa handläggningstiderna. Kommunen anser därför att det är av stor vikt att Inspektionen för vård och omsorg (IVO) får tydliga riktlinjer och förutsättningar att skyndsamt behandla sina ärenden.

Att utredningen lyfter fram behovet av att underlätta för idéburna organisationer att vara en större del av aktörerna är mycket positivt. En höjning av beloppet för upphandling som föreslås underlättar också för mindre aktörer. Att som i Sigtuna kommun kunna fortsätta utveckla idéburet offentligt partnerskap (IOP) som ett sätt att bättre ta tillvara den ideella sektorns unika styrkor stärker mångfalden av aktörer.

För att kunna utveckla välfärdssektorn behövs en väl fungerande samverkan och respekt för alla aktörer, både offentliga, idéburna och andra privata aktörer. Det gynnar kvaliteten och valfriheten för våra invånare. Kommunen bedömer att den specialistkompetens som finns idag bland flera privata utförare kan vara svårt att tillhandahålla i kommunal regi om privata aktörer väljer att lämna marknaden i kommunen.

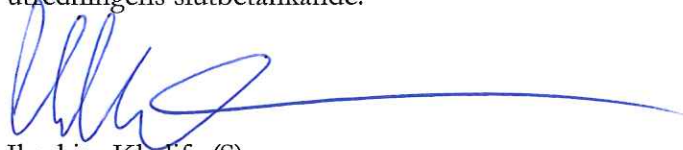
Idag går en tredjedel av Sigtuna kommuns gymnasieelever på fristående gymnasieskolor. Totalt går runt 13 procent av kommunens elever på fristående gymnasieskolor i Sigtuna kommun och knappt 20 procent på fristående skolor i andra kommuner. Beredskapen i samband med att utförare lämnar marknaden försvåras då kommunens elever är spridda på så pass många olika skolor.

Kommunen ingår i en gemensam gymnasierregion inom Stockholms län och antalet gymnasieelever kommer att öka mycket kommande år vilket kan komma att innebära en platsbrist redan år 2020. Det är viktigt att ta hänsyn till detta så att inte verksamheter läggs ner och förstärker denna platsbrist ytterligare.

Förslaget kommer troligtvis även påverka den kommunala vuxenutbildningen där Sigtuna kommun dels har upphandlad Svenska för invandrare inom kommunen men även har ett stort antal studerande hos fristående aktörer utanför kommunen. Eftersom en stor andel av vuxenutbildningen i Stockholms län drivs av fristående aktörer kan kommunens möjligheter att erbjuda attraktiva vuxenutbildningar påverkas negativt om förslaget innebär att privata utförare försvinner i Stockholmsregionen

Utredningen betonar vidare att det är viktigt att kommunerna har beredskap att möta de behov som kan uppstå i samband med att privata utförare lämnar marknaden. Kommunens bedömning är därför att det krävs förtydligande kring delar av förslagets kortsiktiga effekter på invånarens tillgång till utbildning eller vård och omsorg och dess effekter på den kommunala verksamheten. Vi anser att det tydligare måste beskrivas vilken beredskap som förväntas av kommuner. Kommunen kan utifrån betänkandet inte ta ställning kring vilka merkostnader som en sådan beredskap kan innebära. Kommunen efterfrågar ett fördjupat resonemang i utredningens slutbetänkande.

Ibrahim Khalifa (S)

Kommunstyrelsens ordförande